

Perustuslakivaliokunta

**Hallituksen esitys eduskunnalle kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koske-
vaksi lainsäädännöksi**

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 60/2019 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Eeva Mäenpää, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Jani Heikkinen, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Denis Galkin, valtiovarainministeriö
- kehityspäällikkö Mikko Mehtonen, Suomen Kuntaliitto
- professori Juha Lavapuro
- apulaisprofessori Pauli Rautiainen

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kuntalakia ja valtiokonttorista annettua lakia sekä kuutta muuta lakia. Kuntalakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset tietojen tuottamisesta ja taloustietojen raportoinnista. Kunnat ja kuntayhtymät velvoitettaisiin toimittamaan erikseen säädetyt taloustietonsa suoraan taloushallinnostaan Valtiokonttorin ylläpitämään valtakunnalliseen tietovarantoon.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa lakiehdotuksia tarkastellaan kunnallisen itsehallinnon, lainsäädäntövallan delegoinnin ja henkilötietojen suojan sekä julkisuuden kannalta. Hallitus katsoo, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Koska esitykseen sisältyy henkilötietojen suojaa koskevaa sääntelyä, perustuslakivaliokunnan lausunnon pyytäminen esityksestä on kuitenkin perusteltua.

Valiokunnan lausunto PeVL 8/2019 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksessä kuntalakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös kunnan toiminnan, talouden ja palvelutuotannon tietojen tuottamisesta ja toimittamisesta Valtiokonttorille. Ehdotuksella pyritään mahdollistamaan luotettavan, ajantasaisen ja vertailukelpoisen tiedon saaminen kuntien taloudesta kuntien ja valtion päätöksenteon tueksi. Lisäksi tavoitteena on muun muassa yksinkertaistaa kuntien taloustiedon tuottamisen ja raportoinnin menettelytapoja.

Hallituksen esityksen (s. 29) mukaan raportointivelvoitteita koskevasta ehdotuksesta aiheutuu kunnille lyhyellä aikavälillä kertaluontoisia kustannuksia, mutta se mahdollistaa myös kustannussäästöt pitemmällä aikavälillä. Esityksen perustelujen (s. 32) mukaan lakiehdotuksen mukaisen toimintatavan hyötyjen perusteella valtionosuutta kunnille peruspalvelujen järjestämiseen ehdotetaan leikattavaksi vuosina 2022—2024 yhteensä 600 000 euroa. Hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että kuntien ja kuntayhtymien pysyvät kustannushyödyt olisivat leikkausta suurempia.

Kunnille annettavista tehtävistä säädetään perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaan lailla. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa käytännössään korostanut, että tehtävistä säädettyä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (ks. esim. PeVL 34/2013 vp, s. 2/I, PeVL 30/2013 vp, s. 5/II, PeVL 12/2011 vp, s. 2/II). Rahoitusperiaate sisältyy myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 (2) artiklaan, jonka mukaan paikallisviranomaisten voimavarojen tulee olla riittävät suhteessa niihin velvoitteisiin, jotka niille on annettu perustuslaissa ja muissa laeissa. Perustuslakivaliokunnalla ei rahoitusperiaatteen kannalta ole sinänsä huomautettavaa esityksen lähtökohtiin. Valiokunta kuitenkin korostaa, että ehdotetun uudistuksen kustannusvaikutuksia niin kertaluonteisten kustannusten kuin pysyvien kustannussäästöjen osalta on seurattava tarkoin ja ryhdyttävä tarvittaessa rahoitusperiaatteen edellyttämiin toimenpiteisiin.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Valiokunnan lausunto PeVL 8/2019 vp

Helsingissä 15.11.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johanna Ojala-Niemelä sd

varapuheenjohtaja Antti Häkkänen kok

jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr

jäsen Bella Forsgrén vihr

jäsen Hilikka Kemppi kesk

jäsen Mikko Kinnunen kesk

jäsen Anna Kontula vas

jäsen Mats Löfström r

jäsen Sakari Puisto ps

jäsen Wille Rydman kok

jäsen Heikki Vestman kok

jäsen Tuula Väätäinen sd

varajäsen Sanna Antikainen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Liisa Vanhala